

Motion till riksdagen 2013/14:Sf328

av **Isak From m.fl. (S)**

Migranter utnyttjas på svensk arbetsmarknad

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur män och kvinnor ska sluta att utnyttjas på svensk arbetsmarknad.

Motivering

Att människor från Sverige åker utomlands för att finna arbete och försörjning är inget konstigt. Det är heller inget märkligt med att människor vill komma till vårt land för att arbeta och skapa sig ett gott liv. Det är ingen tvekan om att arbetskraftsinvandringen ställer stora krav på Sverige som mottagarland. Det ställer också stora krav på näringslivet och enskilda företagare. Det etiska och mänskliga perspektivet med arbetskraftsinvandring har också debatterats flitigt. Det finns gott om exempel som förskräcker, bärplockare som får bo i skogen, byggnadsarbetare som inte får rätt lön, restauranganställda som jobbar nästan dygnet runt för en ringa slant och utan reglerade villkor. Det är inte värdigt, inte acceptabelt. Samtidigt finns det många goda exempel där människor blivit väl omhändertagna, funnit sig tillrätta och utgjort en del av den arbetskraft som är nödvändig för att Sverige ska vara ett välförhållande.

Det är självklart att missförhållanden på arbetsmarknaden också har stor betydelse för landets näringsliv. När det sker utnyttjande av illegal arbetskraft, oseriösa entreprenörer, tveksamt användande av F-skattsedlar och skattefiffel diskuteras alltför sällan konkurrensaspekten. Efter en rad fall av fusk och utnyttjande av arbetskraftsinvandrare tvingas nu regeringen att strama åt reglerna. Men ändringsförslagen är långt ifrån tillräckliga.

Regeringen ändrar reglerna för arbetskraftsinvandring för att bättre se till att den som kommer till Sverige för att arbeta får kollektivavtalsenliga villkor.

Fel! Okänt namn på

I en rad avslöjanden i media liksom av TCO och LO har det visat sig att arbetskraftsinvandrare i olika branscher utnyttjats av fuskande arbetsgivare.

Det finns flera exempel på arbetsgivare som först erbjuder lön enligt kollektivavtal för att sedan ändra lön och villkor när arbetskraftinvandrarerna väl är på plats. Ett känt exempel är Uppdrag granskningens reportage i SVT som visar hur trädplanterare från Kamerun får sin lön halverad mot vad som överenskommit. Exemplet på löntagare som inte fått lön och/eller tvingats arbeta långt mer än heltid, och med hot om att annars bli av med jobbet och tvingas lämna landet, är många från framför allt service- och byggsektorn. I den utsatta situation som många arbetskraftsinvandrare befinner sig i – med både dåliga språkkunskaper och låg kunskap om våra arbetsmarknadslagar – tvingas de acceptera lägre lön och utdragna arbetsdagar när de väl är här.

De nuvarande reglerna för arbetskraftsinvandring är en överenskommelse som regeringen gjorde med Miljöpartiet 2008. Trots att fackförbund med flera redan innan reformen sjösattes kritiserade densamma för att just öppna upp för fusk och missbruk har den ansvarige migrationsministern Tobias Billström varit ovillig att förändra uppgörelsens villkor. Regeringen och Miljöpartiet säger sig nu vilja införa kraftfullare åtgärder för att upptäcka och stoppa missbruk av arbetskraftsinvandringsreglerna.

Även om regeringen nu skärper regelverket för att komma åt fusk och missbruk och därmed förbättra arbetskraftsinvandrarernas situation på arbetsmarknaden är åtgärderna tandlösa. Visserligen finns det åtgärder som bland annat TCO krävt. Till exempel sanktioner mot arbetsgivare, efterhandskontroller och att Migrationsverket får tillgång till andra myndigheters databaser. På kontrollsidan finns några bra åtgärder, och det är bra att man inför sanktioner mot arbetsgivaren. Men den stora bristen är att migranterna som kommit hit för att arbeta inte fått någon garanti. Migranterna borde få en lönegaranti eller rätt till ett skadestånd som motsvarar mellanskillnaden på den lön som utlovats. Det enda man får i regeringens åtgärdspaket är en månad till att söka jobb på. Det räcker inte alls, med regeringens åtgärder finns fortsatt inget rättsligt skydd att få det man enligt avtal blivit lovad.

Om arbetsgivaren bryter mot reglerna riskerar han/hon att få böter eller fängelse, men det hela resulterar ofta i en långdragen rättsprocess där migranten torde få svårigheter att stå upp för sin sak. Visserligen innebär det att arbetsgivaren blir mindre benägen att lura folk. Men arbetstagaren får inte någonting om inte arbetsgivaren har kollektivavtal. På så vis är arbetstagaren fortsatt rättslös. Beroendeställningen mellan arbetstagare och arbetsgivare påverkar troligen migrantens benägenhet att anmäla. Den minskar ju om man inte får något ut av det, utan istället förlorar sitt arbete samtidigt som man kanske har lånat pengar för att kunna komma till Sverige och arbeta.

Migrationsverket kommer att få nya befogenheter. Det ska till exempel göra "systematiska och återkommande kontroller riktade mot riskbranscher, och genom stickprov". Verket ska också samköra uppgifter mot andra myndigheters databaser. I regeringens förslag sägs heller ingenting om behovet av nya resurser för de arbetsuppgifter som Migrationsverket nu åläggs. Då måste det komma utökade resurser om det ska få någon effekt, eftersom det krävs folk för att göra kontrollerna.

Fel! Okänt namn på

Det är viktigt med ordning och reda på arbetsmarknaden. De villkor som förhandlas fram mellan arbetsmarknadens parter ska följas, annars skapas osund konkurrens mellan människor och företag. Att konkurrensen ska ske på samma villkor för alla har stort stöd bland Sveriges små och medelstora företag. En rad olika undersökningar visar att osund konkurrens i form av skattefusk, utnyttjande av svart arbetskraft och annat som snedvrider konkurrensen är bland de värsta hoten mot seriösa företag.

Därför krävs nu ett nytt helhetsgrepp där Skattemyndigheten, Migrationsverket, Arbetsmiljöverket, näringslivsorganisationer och berörda fack bör samarbeta i större utsträckning.

Stockholm den 2 oktober 2013

Isak From (S)

Krister Örnfjäder (S)

Jonas Gunnarsson (S)

Sven-Erik Bucht (S)

Annelie Karlsson (S)

Tomas Nilsson (S)